

Nr 42

Utlåtande i anledning av motioner angående rätten till sjukpenning vid utlandsresa.

Andra lagutskottet har behandlat två till lagutskott hänvisade motioner, I: 187 av herr *Brundin* samt II: 250 av herr *Ringaby*.

I 3 kap. 17 § lagen om allmän försäkring stadgas bl. a., att sjukpenning jämte barntillägg må indragas eller skäligen nedsättas om försäkrad under sjukdom ändrar vistelseort utan att underrätta den allmänna försäkringskassan eller avreser till utlandet, där ej kassan medgivit att sjukpenning må utgå under vistelse därstädes. Efter en redogörelse för detta stadgande samt för praxis i fråga om reduktion av sjukpenningersättningen i dylika fall, anför motionärerna, att det ibland inträffar sjukdomsfall, där vederbörande läkare ordinerar utlandsvistelse, som av medicinska skäl bör påbörjas så fort som möjligt, men att den försäkrade vanligen inte får kännedom om försäkringskassans beslut i sjukpenningfrågan förrän tio à fjorton dagar efter ansökan. Motionärerna föreslår, att ovannämnda stadgande kompletteras med en regel av innehåll, att om vederbörande läkare ordinerar snar utlandsresa, skall patienten för bibehållande av rätt till full sjukpenning visserligen anmäla detta till försäkringskassan, men ej behöva invänta dess beslut.

I motionerna hemställas, »att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa att Kungl. Maj:t måtte överlämna förevarande motion till 1961 års sjukförsäkringsutredning».

Beträffande de skäl motionärerna anfört till stöd för sitt yrkande får utskottet, i den mån redogörelse därför inte lämnas i utlåtandet, hänvisa till motionen.

Utskottet har i den ordning 46 § riksdagsordningen föreskriver inhämtat yttrande över motionerna från *riksförsäkringsverket*. Vidare har *Försäkringskassaförbundet* på utskottets begäran inkommit med yttrande.

Gällande bestämmelser m.m.

För att om möjligt säkerställa att försäkrad eller den som eljest har rätt till ersättning enligt lagen om allmän försäkring fullgör sin uppgiftsskyldighet, lämnar riktiga uppgifter och i övrigt inte uppträder på ett otillbörligt sätt är det nödvändigt att det finns vissa påföljdsbestämmelser. I grava fall kan det bli fråga om handläggning av sådana frågor vid allmän dom-

stol, men mera vanligt är påföljd som beslutas av försäkringsorganen. I 20 kap. lagen om allmän försäkring finns vissa för sjukförsäkringen och pensioneringen gemensamma bestämmelser om indragning eller nedsättning av ersättningen och om återbetalning av ersättning vid vissa obehöriga förfaranden av allvarlig natur från den ersättningsberättigades sida. Som exempel på fall, där ifrågakvarande bestämmelser blir aktuella, kan nämnas att den försäkrade uppsåtligen åsamkar sig sjukdom eller skada eller medvetet eller av grov vårdslöshet lämnar oriktig eller vilseledande uppgift angående förhållande som är av betydelse för rätt till ersättning. I motionerna aktualiseras frågan om innehållet i en annan typ av indragnings- och nedsättningsbestämmelser, nämligen sådan som är speciell för sjukpenningförsäkringen och som finns i 3 kap. lagen om allmän försäkring. En redogörelse för innehållet i 3 kap. 17 § lagen om allmän försäkring i här aktuell del har lämnats ovan.

Beträffande medgivande från försäkringskassan till utlandsresa under sjukdom må här återgivas innehållet i ett cirkulär av den 21 mars 1957, vilket är intaget i riksförsäkringsverkets cirkulärserie vid 3 kap. 17 § lagen om allmän försäkring:

Riksförsäkringsanstalten har uppmärksammat ett flertal fall, då sjuk-kassor dröjt avsevärd tid med att lämna medlem besked i anledning av framställning om medgivande att uppbära sjukpenning under utlandsvistelse. På grund härav får anstalten framhålla, att beslut i anledning av dylik framställning skall fattas utan dröjsmål och därefter omedelbart delgivas medlemmen. Vad nu sagts skall gälla jämväl då sjuk-kassa eljest erhåller kännedom om att sjukanmäld medlem avrest till utlandet.

Då cirkuläret utfärdades gällde lagen om allmän sjukförsäkring. I 27 § e) fanns en bestämmelse av samma innehåll, som den här aktuella. I 27 § f) fanns likaledes en bestämmelse av samma innehåll som den nu gällande om anmälan till kassan vid ändrad vistelseort.

Rörande tillämpningen av 27 § första stycket f) lagen om allmän sjukförsäkring har försäkringsdomstolen den 2 april 1963 meddelat en dom i ett mål rörande nedsättning av sjukpenning, där försäkrad under sjukdom ändrat vistelseort utan att underrätta sjuk-kassan därom (Tidskrift för allmän försäkring 1963 s. 257). I ett i målet avgivet yttrande av riksförsäkringsverket anförde verket, att i flertalet fall brukade enligt praxis strängare påföljd ej beslutas än nedsättning av sjukpenningen med en fjärdedel för den tid den försäkrade utan anmälan vistas på annan ort. Med hänsyn till »föreliggande omständigheter» fann försäkringsdomstolen att den försäkrades försummelse i målet i fråga skäligen inte borde föranleda större påföljd än att sjukpenningen nedsattes med en fjärdedel under tio dagar; den försäkrade hade vistats å annan ort än hemorten under tiden den 11 september – den 1 oktober 1961.

Här må erinras om att Försäkringskassaförbundet i en broschyr med titeln Sjukhjälp under utlandsvistelse, som utdelas på bland annat banker och resebyråer, erinrar om skyldigheten att inhämta medgivande från försäkringskassan enligt 3 kap. 17 § lagen om allmän försäkring.

Remissyttranden

Båda remissinstanserna avstyrker bifall till motionerna.

Riksförsäkringsverket anför efter en redogörelse för 3 kap. 17 § lagen om allmän försäkring i här aktuell del samt för motionerna följande.

Ett stadgande motsvarande det ovan angivna fanns i den före ikraftträdandet av lagen om allmän försäkring gällande lagen om allmän sjukförsäkring. Socialvårdskommittén, vars förslag låg till grund för den tidigare lagstiftningen, yttrade i berörda hänseende, att det med hänsyn till sjukkontrollen är nödvändigt att kassan äger kännedom om den sjukets vistelseort. Kommittén ansåg det tillräckligt med en anmälan om ändrad vistelseort, såvida det inte är fråga om avresa till utlandet, i vilket fall medgivande att sjukhjälp får utgå under utomlandsvistelsen skulle begäras. Kassan borde i samband med lämnandet av sådant medgivande kunna uppställa de villkor, som erfordras ur kontrollsynpunkt. Medgivande borde i regel endast lämnas, därest framställning gjorts inom skälig tid före avresan.

Rörande handläggningen av ärenden av ifrågavarande slag har riksförsäkringsverket vid kurser och i föredrag för försäkringskassornas personal framhållit, att det åligger kassa, som mottagit anmälan om att den sjuke ämnar avresa till utlandet, att omedelbart upplaga frågan, huruvida medgivande bör lämnas till att sjukpenning utgår under utlandsvistelsen. Sådant medgivande bör inte vägras, om utlandsvistelsen inte kan anses menligt påverka tillfrisknandet och möjlighet föreligger till erforderligt styrkande av arbetsförmågan under utlandsvistelsen. Kassan är skyldig att omedelbart delge den försäkrade sitt beslut.

Motionärernas förslag innebär i praktiken, att det blir den behandlande läkaren som avgör om sjukpenning skall utgå under försäkrads utlandsvistelse. Enligt riksförsäkringsverkets mening är det angeläget att avgörandet härutinnan förbehålles försäkringskassan. Från försäkringskassahåll har gång efter annan gjorts gällande, att man långt ifrån alltid känner sig övertygad om att för försäkrad, som uppbär sjukpenning, fortsatt sjukskrivning under utlandsvistelse verkligen är betingad av medicinska skäl.

En sjuk persons utlandsresa lorde i allmänhet börja planeras och förberedas så lång tid före avresan att framställning hos försäkringskassan om sjukpenning under utlandsvistelsen kan göras i god tid dessförinnan. Om således framställning om sjukpenning i här avsedda fall göres inom skälig tid före avresan, vilket som ovan sagts förutsatts skola ske för att rätten till sjukpenning skulle få bibehållas, bör försäkringskassan kunna handlägga ärendet och lämna besked i ersättningsfrågan innan resan till utlandet anträdes.

Försäkringskassaförbundet anför följande:

För försäkringskassornas handläggning av ifrågavarande ärenden har

tillsynsmyndigheten utfärdat tillämpningsföreskrifter av vilka bland annat framgår, att kassorna omedelbart skall fatta beslut i anledning av framställning om medgivande att uppbära sjukpenning under utlandsvistelsen. Sådant medgivande bör ej vägras, om utlandsvistelsen inte kan anses menligt påverka tillfrisknandet och möjlighet föreligger till erforderligt styrkande av arbetsförmågan under utlandsvistelsen. Den behandlande läkares uppfattning bör vidare inhämtas. Sedan kassan fattat sitt beslut är den skyldig att omedelbart delge den försäkrade detta. Härav följer att sådana framställningar prövas av försäkringskassorna med största skyndsamt.

Eftersom utlandsvistelse oftast kräver även andra förberedelser har förbundet den uppfattningen att den försäkrade hinner få del av kassornas beslut i god tid före avresan om framställningen inges snarast efter läkares ordination om utlandsvistelse. Enligt vad förbundet erfarit torde det ytterst sällan förekomma att avresan, där den försäkrade av läkare ordinerats utlandsvistelse, blir fördröjd på grund av försäkringskassans prövning av rätten till sjukpenning.

Den möjlighet till prövning av här förevarande ärenden som försäkringskassorna har genom bestämmelserna i 3 kap. 17 § lagen om allmän försäkring är enligt förbundets mening nödvändig med hänsyn till det faktum att sjukkontroll inte, i varje fall inte på samma sätt som inom landet, kan bedrivas utomlands.

Utskottet

Enligt de regler som finns i lagen om allmän försäkring om förmåner från försäkringen vid sjukdom äger försäkringskassan draga in eller efter skälighetsprövning sätta ner sjukpenning och barntillägg om den försäkrade ändrar vistelseort utan att underrätta kassan eller om han reser till utlandet utan att kassan medgivit att sjukpenning får utgå under vistelsen där.

Motionärerna framhåller att det kan inträffa att en läkare ordinerar utlandsvistelse, som av medicinska skäl bör påbörjas så fort som möjligt, men att försäkringskassan vanligen inte meddelar beslut i ärendet förrän tio å fjorton dagar efter ansökan. Det är obilligt att den sjuke i ett sådant fall skall behöva riskera nedsättning av sjukpenningen om han avreser utan att först avvakta beslutet. Motionärerna vill därför att ovan nämnda regel skall kompletteras med ett stadgande att — även om den sjuke rest utomlands utan att avvakta kassans medgivande — sjukpenningen inte skall kunna reduceras om läkare ordinerat snar utlandsvistelse och vederbörande anmält förhållandet till kassan. Motionärerna yrkar, att riksdagen skall hemställa hos Kungl. Maj:t, att motionerna överlämnas till 1961 års sjukförsäkringsutredning.

Såsom framhålles av riksförsäkringsverket och av Försäkringskassaförbundet i avgivna remissyttranden åligger det försäkringskassan att omedel-

bart pröva ansökan från en försäkrad att uppbära sjukpenning under utlandsvistelse och att likaledes utan dröjsmål delgiva den försäkrade kassans beslut i ärendet. Det finns anledning anta, att kassornas personal i allmänhet iakttar denna sin skyldighet. Försäkringskassaförbundet framhåller således, att — enligt vad Förbundet erfarit — det ytterst sällan torde förekomma att, då vederbörande läkare ordinerat utlandsvistelse, avresan för den försäkrade blir fördröjd på grund av dröjsmål hos försäkringskassan. Det av motionärerna påtalade problemet torde därför endast undantagsvis bli aktuellt.

Ett bifall till motionärernas önskemål skulle innebära, att frågan om rätt till sjukpenning skulle undandras försäkringskassans prövning. Det är angeläget att så inte sker. Utskottet beaktar vid denna bedömning att det från försäkringshåll uttalats att det förekommer att man känner sig tveksam om det föreligger medicinska skäl för fortsatt sjukskrivning under utlandsvistelsen. Utskottet är således inte berett att biträda motionärernas önskemål. Motionerna bör därför inte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Utskottet hemställer,

att förevarande motioner, I:187 och II:250, icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 7 maj 1968

På andra lagutskottets vägnar:

AXEL STRAND

Vid detta ärendes behandling har närvarit

från första kammaren: herr Strand (s), fru Carlqvist (s), herr Lars Larsson (s), fru Hamrin-Thorell (fp), herrar Eric Carlsson (cp), Dahlberg (s)*, Edström (fp)* och Blomquist (h);

från andra kammaren: herrar Anderson i Sundsvall (fp), Rimmerfors (fp), Bengtsson i Varberg (s), fröken Sandell (s), herr Gomér (cp), fru Svensson (s)*, herrar Åkerlind (h)* och Göransson (s).

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.